

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

ANONYMISERT VERSJON AV UTTALELSE

A søkte om plass på folkehøyskole to år på rad, men fikk avslag begge år. A er diagnostisert med Aspergers syndrom. Skolen viste både til ulike grunner til A ikke ble tilbudt plass, både at skolen ikke hadde flere ledige plasser og at A ikke oppfylte de faglige kravene som ble stilt til å få plass ved skolen, men skolen kom også med uttalelser som gjorde at det var grunn til å tro at det ble lagt vekt på As nedsatte funksjonsevne. Bevisbyrden gikk dermed over på skolen, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

Skolen ble oppfordret til å legge frem dokumentasjon for ombudet som underbygget hvilke faglige kvalifikasjoner søkerne måtte oppfylle for å få plass ved skolen. Når skolen ikke kunne gjøre dette, og heller ikke kunne konkretisere hvorfor de mente at A ikke var personlig egnet eller hvordan de ville oppfylle sin plikt til individuell tilrettelegging etter lovens § 12 for A dersom hun ble tatt opp som elev ved skolen, konkluderte ombudet med at skolen ikke oppfylte sin bevisbyrde etter loven. Følgelig hadde skolen handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Saksnummer: 10/1065

Lovanvendelse: diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4

OMBUDETS UTTALELSE

SAKENS BAKGRUNN

Ombudets fremstilling av sakens bakgrunn bygger på partenes skriftlige redegjørelser i saken.

A søkte om opptak til X folkehøyskole både i mai 2009 og i mars 2010.

I 2009 søkte A om opptak til forfatterlinjen/skrivelinjen. Hun sendte samtidig en skriftlig tekst sammen med søknaden. Denne skrivetesten er en obligatorisk del av søknadsprosessen til skrivelinjen ved folkehøyskolen. A fikk avslag på søknaden fra folkehøyskolen.

I 2010 søkte A om opptak til flere linjer, blant annet kunst og teaterlinjen, men også denne gangen søkte hun på forfatterlinjen/skrivelinjen. Hun måtte derfor også dette året sende inn en skriftlig tekst. Hun fikk et skriftlig avslag på denne søknaden den 13. april 2010. Folkehøyskolen skriver videre at de ikke kan tilby henne en skoleplass dette skoleåret, uten å gi en begrunnelse for avslaget.

Det er uenigheter mellom partene om hvordan søknadsprosessen har foregått, begrunnelsene skolen skal ha gitt for avslagene og hvorvidt det var ledige plasser ved folkehøyskolen da A søkte om opptak. En nærmere beskrivelse av de faktiske forhold, og partenes syn på dette, følger derfor nedenfor under partenes anførsler.

PARTENES SYN PÅ SAKEN

A blir delvis representert av NAV i denne saken, som på vegne av henne har sendt noen av opplysningene til ombudet om denne saken. Det refereres derfor henholdsvis både til A og til NAV/NAV-kontakten til A under klagerens anførsler.

A:

A hevder at hun fikk avslag på sine søknader om opptak til folkehøyskolen på grunn av sin diagnose, Aspergers syndrom. Som nevnt over, søkte hun om opptak både i 2009 og i 2010. Partenes anførsler inndeles derfor etter disse to årene.

SØKNAD OM OPPTAK FOR SKOLEÅRET 2009/2010

A anfører at søknaden for denne perioden først ble bevisst forlagt og uteglemt fra søknadsprosessen av folkehøyskolen. NAV skal ha vært i kontakt med skolesekretær 2. juli 2009. Ifølge notatet som ble skrevet av NAV denne dagen, var beskjeden fra skolesekretæren at de skulle ta stilling til søknaden innen uke 27. Dette har A dokumentert for ombudet. Det skal ikke ha blitt sagt på dette tidspunktet at skriveledningen var full, slik som skolen opplyser til ombudet.

Den 6. juli 2009 ringte NAV tilbake til skolen. I denne samtalen skal NAV ha informert folkehøyskolen om at A har Aspergers syndrom. Ombudet har mottatt kopi av et notat som NAV skrev etter denne telefonsamtalen. Det står i dette notatet at folkehøyskolen fortsatt ikke hadde avklart om hun får plass. Folkehøyskolen ønsket bekreftelse på om hun fortsatt ville få oppfølging fra NAV, og om det er mulighet for at NAV dekker fadder, eventuelt støttekontakt for A. Folkehøyskolen skal så ha ringt tilbake til Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og NAV, og både BUP og NAV bekreftet at de ville delta i et samarbeid med folkehøyskolen og bidra med midler dersom A fikk plass.

A og NAV-kontakten hadde et møte med skolen senere. A opplyser at skolen ønsket dette møtet fordi de hadde ulike erfaringer med å ha elever med Aspergers syndrom. Videre var bakgrunnen for møtet å bli bedre kjent med A og diskutere hva hun trengte av tilrettelegging dersom hun fikk plass. Folkehøyskolen skal ha sagt at hun ville få ukentlig oppfølgingssamtale med en rådgiver. Dette har klager dokumentert for ombudet (notat fra møtet). Klageren og NAV-kontakten skal da ha blitt forespeilet at det kunne bli en ledig plass til henne. Rektoren ventet kun på tilbakemelding fra en som hadde fått tilbud om plass. NAV-kontakten skal ha opplyst skolen om at NAV kunne tilby skolen økonomisk støtte til egen veileder eller annen oppfølging for A.

A anfører at folkehøyskolen gav beskjed om at hun likevel ikke fikk plass på skolen noen dager etter møtet. A avviser altså skolens påstand om at hun skal ha fått beskjed om dette i selve møtet. Dette er imidlertid ikke dokumentert av klageren.

A avviser skolens argument om at hun ikke fikk plass på skolen fordi de skriftlige arbeidene hennes ikke holdt mål. Klager påpeker i denne sammenheng at skolen gav beskjed til NAV i 2009 at hun ikke fikk plass fordi det ikke var flere ledige plasser ved linjen. Dersom det likevel stemte at hun ikke fikk plass i 2009 på grunn av misnøye med skrivearbeidet hennes, stiller klager seg undrende til hvorfor hun da ble invitert til møte hvor blant annet tilrettelegging ble drøftet.

Søknad om opptak for skoleåret 2010/2011:

A anfører at hun fikk avslag uten grunn dette året selv om det på skolens nettsider sto at det fortsatt var mange ledige plasser, både på skriveledningen og andre linjer hun

hadde søkt på dette året. I telefonsamtale mellom viserektoren og NAV-kontakten etter avslaget oppga viserektor at rektor som saksbehandler hadde notert på søknaden at A hadde Aspergers syndrom. Viserektoren skal da ha nevnt at dette kunne være grunnen til avslaget. A opplyser videre at da NAV-kontakten senere snakket med rektor, skal han ha sagt at skolen har dårlige erfaring med elever med Aspergers syndrom. Rektoren skal også ha sagt at skolen står fritt til å velge hvilke elever som skal få plass ved skolen. Disse påstandene er imidlertid ikke dokumentert av klageren.

Klageren har vanskelig for å se hvordan rektor kan bruke skrivearbeidene hennes som ble levert inn til skrivelinjen, som begrunnelse for at hun ikke kom inn på de *andre* linjene hun hadde søkt på. A påpeker i denne sammenheng at hun søkte på flere linjer hvor det ikke var krav om å levere skrivearbeid.

NAV bekrefter at klageren er en engasjert jente med andre interesser enn skriving, og mye kunnskap innen fagområdene litteratur, kunst, filosofi, historie, samfunnskunnskap, religion og teater. Hun har fullført 3-årig videregående skole og har hatt en liten jobb ved siden av de siste årene. NAV stiller seg derfor spørrende til hvordan skolen kunne velge å se bort ifra hennes søknad på de andre linjene uten å ta dette opp med klageren, og hvordan skolen senere kan påstå at klageren ikke var vurdert som egnet for folkehøyskolen.

X folkehøyskole:

SØKNAD OM OPPTAK FOR SKOLEÅRET 2009/2010:

X folkehøyskole opplyser at linjevalget, skrivelinjen, som A søkte på for skoleåret 2009/2010, var fulltegnet, og at det ble gitt opplysninger om dette til NAV-kontakten fra skolesekretær og rektor ved skolen ganske tidlig i søknadsprosessen, altså før møtet mellom klageren og folkehøyskolen.

Skolen skriver at de ikke hadde lagt særlig vekt på at A har Aspergers syndrom, så langt i dialogen. Skolen opplyser videre at de ved flere anledninger har hatt elever som har hatt Aspergers syndrom, og vet at utslaget av dette syndromet preger adferden til den enkelte i svært ulik grad.

Skolen opplyser at de etter svært sterke anmodninger fra NAV-kontakten og klageren arrangerte et møte der klageren skulle presentere seg for skolen. Skolen viser til at møtet foreløp på en grei og hyggelig måte, og ble avsluttet med det budskap skolen tidligere hadde formidlet; at skolen var fullsatt og at det ikke var plass til A på skrivelinjen.

Skolen opplyser i senere brev til ombudet en annen årsak til at A ikke fikk plass det første året. Det var at de skriftlige arbeidene hun hadde levert som vurdering for opptak, etter skolens faglærers vurdering ikke holdt mål.

SØKNAD OM OPPTAK FOR SKOLEÅRET 2010/2011:

Skolen opplyser at de på dette tidspunktet hadde svært stor søkerpågang og var nær ved fylt opp av elever for kommende skoleår.

Skolen anfører at elevopptaket skjer ut fra skolens kriterier for opptak av elever der skolen foretar en "helhetsvurdering som blant annet bygger på alder, egnethet, interesser og tidligere skolegang". Dette legger skolen i disse kriteriene:

Alder skulle være greit, eleven må fylle 18 år før utgangen av skoleårets første semester.

Egnethet er mer omfattende og innebærer en vurdering av eleven ut fra de opplysninger som er gitt eller som kommer frem i prosessen med elevopptaket.

Opplysninger om interesser er med på å gi oss et helhetsbilde av eleven, og forteller ofte om eleven er engasjert i emner og aktiviteter som faller sammen med tilbud skolen vår gir.

Tidligere skolegang forteller oss mye om elevens faglige bakgrunn, evne til å fullføre ting og noe om elevens orden og adferd.

Skolen opplyser videre at det i samtaler med A i 2009 kom frem at hun utelukkende var interessert i å være elev ved skolens forfatterlinje. Skolen tiller derfor ikke vekt på at A søkte på flere linjer i 2010 ut fra de tydelige signalene som hun skal ha gitt i 2009 der hun utelukkende skal ha vært interessert i forfatterlinjen.

Skolens vurderinger for avslag legges i kategorien "egnethet". Ut fra skriveprøvene som ble levert for opptak til forfatterlinjen begge årene og skolens vurderinger av klagerens begrunnelser for å gå på folkehøyskolen, var skolens vurdering at disse arbeidene ikke var gode nok.

Skolen opplyser også at X folkehøyskole gjennom mange år har hatt elever med ulike funksjonsnedsettelse, også personer med Aspergers syndrom. Videre har de også hatt en egen linje for personer med nedsatt psykisk funksjonsevne med stor suksess.

Skolen anfører også at støttemidlene som ble tilbudt fra NAV, ikke innebar noen konkrete forslag til tiltak for A.

RETTLIG GRUNNLAG

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd. Denne saken reiser spørsmål om direkte diskriminering.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Skole- og utdanningsinstitusjon er også pliktige til å foreta rimelig individuell tilrettelegging av lærested og undervisning for å sikre at elever med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 12 annet ledd. Denne plikten gjelder så langt tilretteleggingen ikke innebærer en uforholdsmessig byrde jf. bestemmelsens femte ledd.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, "hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering", jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger, eller sakens omstendigheter for øvrig.

OMBUDETS VURDERING

Ombudet skal ta stilling til om A ble nektet opptak som elev ved X folkehøyskole på grunn av at hun har diagnosen Aspergers syndrom.

Asperger syndrom er en diagnose i autismespekteret. Personer med Asperger kan ha funksjonsvansker som begrenset evne til sosial omgang, vansker med å oppfatte sosiale spilleregler, uvilje mot endring i omgivelser og rutiner, og kommunikasjonsproblemer som for eksempel vansker med å lese og forstå mimikk og kroppsspråk. (kilde: Autismeforeningen i Norge).

Forarbeidene til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, Ot.ptp. nr. 44 (2007-2008) s. 88 slår fast at begrepet nedsatt funksjonsevne omfatter fysiske, psykiske og kognitive funksjoner. Begrepet skal forstås vidt.

Ombudet legger til grunn at Aspergers syndrom faller inn under begrepet nedsatt funksjonsevne etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, og at A dermed er vernet mot diskriminering på grunn av sin nedsatte funksjonsevne.

Det første spørsmålet ombudet må ta stilling til er om det er grunn til å tro at As diagnose har hatt betydning for at hun fikk avslag på sine søknader om opptak som elev ved X folkehøyskole. Dersom ombudet finner at det er grunn til å tro at Aspergers syndrom har hatt betydning for opptak til folkehøyskolen, går bevisbyrden over på folkehøyskolen. Folkehøyskolen må da sannsynliggjøre at diskriminering likevel ikke har skjedd, herunder eventuelt sannsynliggjøre at skolen hadde saklig grunn til å gi A avslag på søknadene.

SØKNAD OM OPPTAK FOR SKOLEÅRET 2009/2010

Folkehøyskolen opplyser for det første at de *ikke hadde lagt særlig vekt på Aspergers syndrom* da A søkte om opptak for skoleåret 2009/2010. Slik ombudet forstår dette, erkjenner skolen at de til en viss grad *la* vekt på Aspergers syndrom i vurderingen av As søknad.

Diskrimineringsforbudet etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 oppstiller ikke et krav om at en har lagt *avgjørende* vekt på nedsatt funksjonsevne for om en person har blitt diskriminert etter denne loven eller ikke. Det er tilstrekkelig at innklagede har lagt vekt på funksjonsnedsettelsen, selv om dette momentet ikke har vært *utslagsgivende* eller *vektlagt i større grad* for den diskriminerende handlingen.

Ombudet synes det er påfallende at skolen innkalte til møte med A og NAV-kontakten dersom det faktisk var slik at skolen ikke hadde flere ledige plasser igjen på skrivelinjen, slik de informerer om. Det er ikke avgjørende for ombudets vurdering

om skolen opplyste at skriveinjen var fylt opp av søkere eller ikke, tidlig i prosessen, men det svekker skolens troverdighet når klageren dokumenterer at skolen ikke hadde informert om at de ikke hadde flere ledige plasser før etter at møtet fant sted.

Senere i saken, i korrespondansen mellom ombudet og skolen, gir skolen en annen forklaring på hvorfor A ikke fikk plass det første året. Skolen opplyser da at årsaken til dette, er at de skriftlige arbeidene hun hadde levert som vurdering for opptak, etter skolens faglæres vurdering, ikke holdt mål.

Ombudet finner på bakgrunn av dette derfor grunn til å tro At As diagnose ble vektlagt da hun fikk avslag på søknad om opptak 2009/2010.

Bevisbyrden går derfor over på X folkehøgskole, og ombudet må vurdere om skolen har sannsynliggjort at det ikke har skjedd diskriminering av A i forbindelse med opptaket.

Skolen opplyser som nevnt senere til ombudet at skolen vurderte at A ikke var egnet til folkehøgskolen fordi skolen mente at skrivearbeidet hennes ikke holdt mål. Ombudet har bedt skolen om en redegjørelse for hvilke retningslinjer skolen har for å vurdere søkerens egnethet og faglige nivå. Skolen har til tross for dette ikke presisert noe nærmere hvorfor skrivearbeidet til klager ikke holdt mål med hensyn til hva som ligger i retningslinjene skolen har om at søkerne må være "egnet" som elever ved denne skolen.

Ombudet tilføyer også at det følger av ombudets og nemndas praksis i forbindelse med saker om diskriminering ved ansettelse at forhold som skal oppfylle bevisbyrden må være etterprøvbare. Nemnda har for eksempel i sak 3/2009 lagt til grunn at den konkrete vektleggingen av personlig egnethet må fremgå av etterviselige dokumenter eller på annen måte være mulig å etterprøve. Ombudet mener dette prinsippet har overføringsverdi også til denne saken.

Skolen har ikke vist til andre omstendigheter som tilsier at de har sannsynliggjort at As diagnose ikke ble vektlagt ved opptaket.

SØKNAD OM OPPTAK FOR SKOLEÅRET 2010/2011

Ombudet finner ikke grunn til å legge avgjørende vekt på at viserektoren i telefonsamtale med NAV skal ha sagt at rektoren som saksbehandler hadde notert på søknaden at A har Aspergers syndrom, og at han da skal ha nevnt at dette kunne være årsaken til avslaget. Ombudet vektlegger heller ikke i nevneverdig grad klagerens påstand om at rektor i en telefonsamtale skal ha sagt at han har dårlige erfaringer med elever med Aspergers syndrom. Disse påstandene er ikke dokumentert av klageren.

Ombudet synes det er påfallende at skolen ikke skal ha vurdert klageren som aktuell for de andre linjene hun søkte på i 2010 med den begrunnelse at klager skal ha gitt uttrykk for at hun utelukkende var interessert i opptak til skrivekurset. NAV viser til at klageren også har andre interesser, som for eksempel historie, kunst mv. Det må uansett kunne legges til grunn at en søker er interessert i få opptak til de linjene en selv søker ved. Det er uansett kritikkverdig at skolen ikke tok opp dette spørsmålet med klageren hvis dette forholdet var utslagsgivende for at hun ikke fikk opptak i de andre linjene.

Ombudet finner derfor at det er grunn til å tro at A fikk avslag på søknaden om opptak til folkehøyskolen i 2010/2011 på grunn av sin funksjonsnedsettelse.

Ombudet skal så vurdere om skolen likevel har sannsynliggjort at det ikke har skjedd diskriminering av A.

Skolen har heller ikke for dette opptaket konkretisert hvorfor klagerens skrivearbeid og hennes begrunnelser for å gå på skolen ikke anser henne som "egnet" som elev for denne skolen med hensyn til skolens retningslinjer for opptak. Skolen har heller ikke vist til andre omstendigheter som tilsier at de har sannsynliggjort at klageren ikke ble diskriminert i strid med loven.

Selv om ombudet i denne uttalelsen har vurdert om høyskolen har handlet i strid med diskrimineringsforbudet i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, ønsker ombudet å presisere at skolen også har en selvstendig plikt til å foreta en individuell tilrettelegging av lærersted og undervisning for at elever med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter jf. lovens § 12 annet ledd.

Skolen anfører blant annet at støttemidlene som ble tilbudt fra NAV ikke innebar noen konkrete forslag til tiltak for klageren. Ombudet ønsker å påpeke at en skole i utgangspunktet ikke automatisk kan avslå en søknad med en slik begrunnelse på grunn av at skolen har tilretteleggingsplikt etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Konklusjon

X folkehøyskole handlet i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 da A fikk avslag på sine søknader om opptak på skolen for skoleårene 2009/2010 og 2010/2011.

Likestillings- og
diskrimineringsombudet